

emcdda.europa.eu

SAMMENDRAG — UDVALGT TEMA Blandingsmisbrug: mønstre og tiltag

Det Europæiske Overvågningscenter for Narkotika og Narkotikamisbrug

Årsberetningen 2009: narkotikasituationen i Europa

Må ikke offentliggøres før kl. 10.00 CET — 05.11.2009

Indledning

I dette "Udvalgte tema" undersøges den samtidige eller efterfølgende brug af forskellige lovlige og ulovlige stoffer (blandingsmisbrug) blandt unge, unge voksne og stofmisbrugere ⁽¹⁾. Data fra skole- og generelle befolkningsundersøgelser og undersøgelser om nytilkomne i behandling og narkotikarelaterede dødsfald analyseres for at beskrive de mange former, som dette udbredte stofmisbrugsmønster antager, og de konsekvenser, der er forbundet hermed. Indsatsen over for blandingsmisbrug i Europa gennemgås på grundlag af den videnskabelige litteratur med henblik på at afdække, hvilke tiltag der er mest effektive.

Blandingsmisbrug blandt unge, unge voksne og stofmisbrugere

Forklaringen på samtidig brug af stoffer kan være forskellig og være forbundet med forskellige former for adfærd. Stoffer kan blandes for at gøre den psykoaktive oplevelse størst mulig. Et andet stof kan tages for at afbøde de negative virkninger af et stof.

Blandingsmisbrug afspejler også tilgængeligheden af stoffer og misbrugsmønstre i særlige miljøer eller sammenhænge.

- Data for 22 europæiske lande fra det europæiske skoleundersøgellesprojekt i 2003 om alkohol og andre stoffer (ESPAD) viser, at godt 20 % af de 15-16-årige skoleelever angav at have brugt både alkohol og cigaretter inden for den seneste måned. Yderligere 6 % angav at have brugt hash samt alkohol og/eller cigaretter, og 1 % angav at have brugt denne gruppe af stoffer og et yderligere ulovligt stof (ecstasy, kokain, amfetaminer, lsd eller heroin).
- Sammenlignet med de 15-16-årige skoleelever som helhed havde hashmisbrugere meget større sandsynlighed for at bruge andre ulovlige stoffer. Dette var navnlig tilfældet i lande med lav stofmisbrugforekomst, hvor hashmisbrug også var forbundet med manglende forældrekontrol og skulkeri fra skolen.
- Data om stofmisbrug blandt unge voksne (15-34 år) i ni lande viste, at sandsynligheden for, at personer med et hyppigt eller massivt alkoholmisbrug har brugt hash inden for de seneste 12 måneder, generelt er mellem to og seks gange større end blandt den almindelige befolkning, og sandsynligheden for, at de har brugt kokain i den pågældende periode, er mellem to og ni gange større.
- Generelle befolkningsundersøgelser bekræfter, at stofmisbrug er knyttet til en bestemt livsstil, og målrettede undersøgelser har vist en forholdsvis stor udbredelse af stofmisbrug i nattelivet. I mange europæiske lande er der en kritisk masse af potentielle blandingsmisbrugere, som regelmæssigt samles i stort tal i forskellige nattelivsmiljøer.
- Klienter, der behandles for stofmisbrug, kan afspejle profilerne og tendenserne i den bredere population af stofmisbrugere. En analyse af data på mere end 260 000

⁽¹⁾ Stofmisbrug defineres af EONN som "intravenøs brug eller langvarig/regelmæssig brug af opiater, kokain og/eller amfetaminer".

klienter, der kom i behandling i 14 europæiske lande i 2006, viste, at over halvdelen af dem angav at være misbrugere af mindst to stoffer. Undersøgelser foretaget i andre miljøer bekræfter den høje forekomst af blandingsmisbrug blandt stofmisbrugere.

- Der kan identificeres tre hovedprofiler for blandingsmisbrugere blandt nytilkomne i behandling: personer, der bruger både heroin og kokain (herunder crack), personer, der bruger både kokain og hash eller alkohol, og personer, der bruger både hash og alkohol. Den første gruppe er den største og omfatter marginaliserede heroinmisbrugere, som også tager andre stoffer. Den anden gruppe kommer ofte i behandling via det strafferetlige system eller efter pres fra socialvæsenet og familien. Disse klienter er hovedsagelig mænd og socialt integreret. Klienterne i den tredje gruppe — hash- og alkoholisbrugere — er yngre og bor ofte hos deres familie og er socialt integreret.
- De fleste narkotikaforårsagede dødsfald i Europa skyldes opioider, hovedsagelig heroin. I hovedparten af tilfældene er mere end ét stof involveret. Dette kunne afspejle hyppigheden af blandingsmisbrug blandt stofmisbrugere samt den øgede risiko for overdosis og skadelige virkninger, når stoffer kombineres. Et vedvarende brug af flere stoffer kan også på længere sigt medføre skade på forskellige dele af kroppen, mens et massivt alkoholbrug forværrer leversygdom som følge af kronisk hepatitis, der er erhvervet via intravenøs stofmisbrug. Kokainrelaterede hjerteinfarkter synes også at være forbundet med tobaksrygning.

Indsats over for blandingsmisbrug

- Alkohol er til stede i næsten alle former for blandingsmisbrug. Det er normalt det første stof med stærke psykoaktive og psykotrope virkninger, der bruges af unge, og som følge af dets udbredte tilgængelighed indgår det som regel i stofkombinationer blandt unge voksne, navnlig i fritidsmiljøer, samt blandt intensive og afhængige stofmisbrugere og stofmisbrugere i bedring. Resultaterne i denne forbindelse peger på, at der er behov for flere tiltag målrettet mod alkohol og alkoholbrug, både på markedsniveau og med hensyn til sociale normer.
- Tobaks- og alkoholpolitikker, der er målrettet mod markedsforholdene — f.eks. prissætning og begrænsninger for salg og forbrug — påvirker brugen af disse stoffer og de sundhedsmæssige følger i tilknytning hertil. Politikker, der gennemføres i og omkring skoler, kan forebygge, nedsætte eller udskyde brugen af lovlige og ulovlige stoffer og findes i de fleste medlemsstater.
- I lande med højere brugsniveauer kan en større del af det samlede omfang af sundhedsproblemer snarere skyldes det store antal socialt integrerede stofmisbrugere end det mindre antal sårbare stofmisbrugere. Dette kaldes "forebyggelsesparadokset", og det har følger for forebyggelsesstrategierne.
- Som følge af den høje forekomst af blandingsmisbrug i fritidsmiljøer, som f.eks. klubber, festivaler eller raves, er det vigtigt at gennemføre forebyggende og skadesbegrænsende foranstaltninger disse steder. De hyppigste foranstaltninger er målrettede informationskampagner. Selv om der rapporteres om forskellige andre tiltag, er der stadig et betydeligt potentiale for en yderligere indsats over for blandingsmisbrug i nattelivet.
- Blandingsmisbrug blandt stofmisbrugere behandles generelt ved hjælp af det samme udbud af tjenester og tiltag, herunder skadesreduktion, psykosocial og medicinsk støttet behandling, som anvendes ved problemer i forbindelse med brug af et enkelt stof. Litteraturen viser imidlertid positive ændringer i omfanget af blandingsmisbrug blandt behandlede klienter, og navnlig klienter i opioidsstitutionsbehandling. Håndteringen af blandingsmisbrug er dog fortsat en kompleks og udfordrende opgave for fagfolk.